

economic policy research foundation of turkey

Organize Sanayi Bölgeleri Rejimi ve Ekonomiye Katkısı: Türkiye Örneği

Ankara, 23 October 2009

Çerçeve

- Kısaca TEPAV
- Türkiye’de yeni yükselen bölgelerin kısa bir hikayesi
 - Bölgesel dönüşüm süreci
- Türkiye’nin “Özel Ekonomik Bölgeler” tecrübesi
 - Organize Sanayi Bölgeleri’nin işlevi
 - OSB’lerin yönetim yapısı
- Sonuçlar

Ekonomi Politikaları Araştırma Vakfı (TEPAV)

- 2004'de TOBB'un desteği ile kuruldu
- Ankara'da yerleşik, bağımsız, partiler-üstü bir düşünce kuruluşu (think tank)
- Ekonomi politikaları, rekabet gücü ve yönetim, ve istikrar konularında çalışıyoruz.

www.tepav.org.tr

TEPAV'ın bölgedeki çalışmaları

- **Diyalog mekanizmaları**
 - İş aleml temsilcileri arasında ağlar
 - Ankara Forumu (Filistin, İsrail, Türkiye)
 - İstanbul Forumu (Afganistan, Pakistan, Türkiye)
- **Özel sektör geliştirme projeleri**
 - Filistin'de Jenin Sanayi Bölgesi
 - Türkiye-Suriye sınırında Ortak Üretim Bölgesi
 - Sınur geçişi modernizasyonu (İpek Yolu'nun yeniden canlandırılması)
 - Turizm kümelenmesi (Ermenistan, Azerbaycan, Türkiye)
- **Kapasite geliştirme projeleri**
 - Filistin odaları, KOBİ'leri, sanayi bölgeleri, gümrük idaresi
 - Pakistan Rekabet Kurumu
 - Orta Asya Maliye Bakanlıklarında kapasite arttırımı projeleri (IMF ile)
- **Çok sayıda Avrupa Birliği destekli proje**

Türkiye'nin 1980 sonrası dönüşümü ve ihracata dayalı sanayileşme

■ 1980 öncesi

→ İthal ikameci sanayileşme süreci

- Devletin ekonomi içindeki ağırlığı, fiyat kontrolü

→ Başlıca sanayi merkezleri: İstanbul, İzmir, Adana, Bursa

- Çevre bölgeler: Kocaeli, Manisa, Mersin, Eskişehir

■ 1980'den sonra

→ İhracata dayalı sanayileşme

- Serbestleşme süreci, özelleştirmeler, özel sektör gelişimi ve Gümrük Birliği

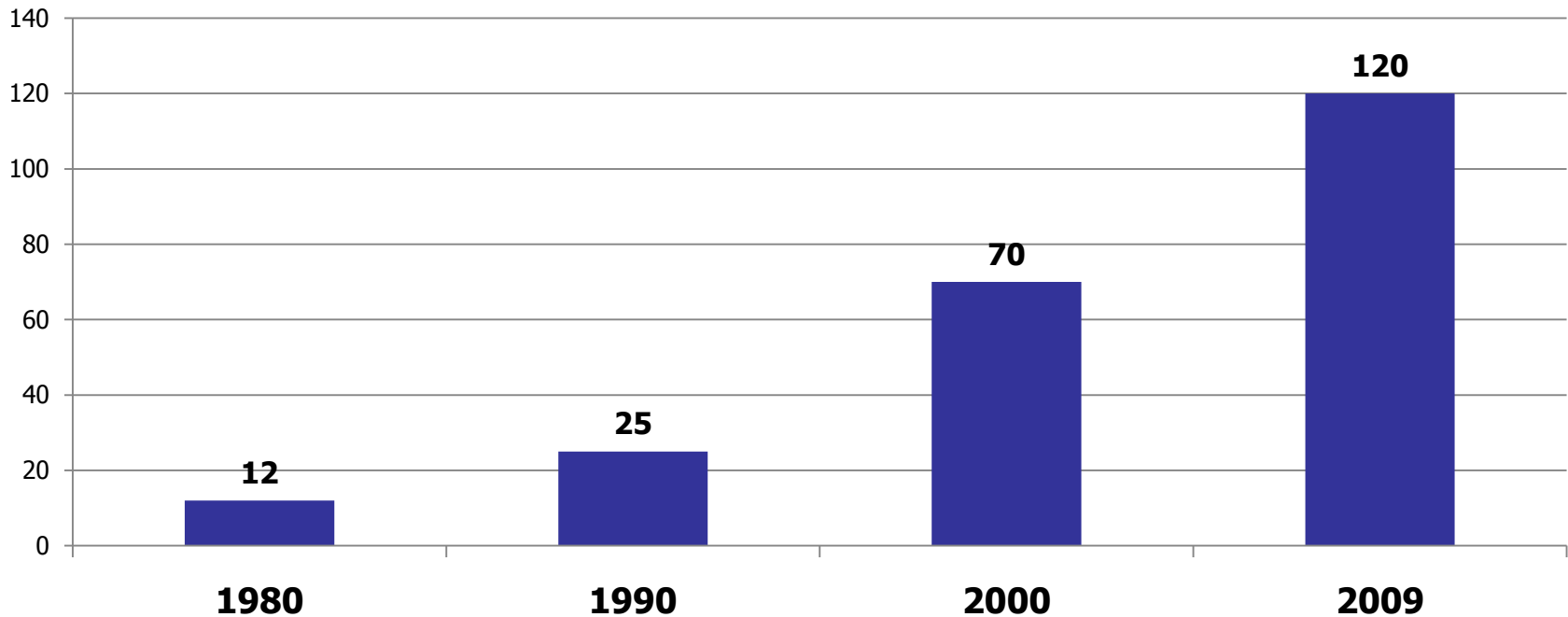
→ Yeni yükselen sanayi merkezleri (Anadolu Kaplanları): Denizli, Gaziantep, Kayseri, Konya, Ankara

Türkiye'nin ekonomisinin kattetiği mesafe

	<u>1980</u>	<u>2008</u>
Kayıtlı Şirket Sayısı	90,000	640,000
GSMH (milyar \$)	70	700
Kişi başı gelir (\$)	1,500	9,000
İhracat (milyar \$)	3	132
Kişi başı ihracat (\$)	65	1,800
İhracatta sanayinin payı	% 10	% 92 (%55'i AB ve ABD'ye)
İhracatçı Sayısı	1,000	47,000
Turizm Geliri (milyar \$)	0,3	21
Türkiye Ekonomisinin Dünyadaki yeri (gsmh büyüklüğüne göre)	25.sırada	17.sırada

Türkiye’de OSB’lerin hızla yayılması

Türkiye’deki faal durumdaki OSB sayıları, 1980-2009

- Mikro düzeyde ideal yatırım ortamları (“yatırım adaları”)

Turkey's özel ekonomik bölge tecrübesi

■ Temel motivasyon:

→ "Ülkedeki yatırım ortamını her yerde ideal hale getirmek mümkün değildir, ama bazı bölgeleri daha özel hale getirebiliriz"

■ Değişik özel ekonomik bölge türleri:

→ **Serbest Ticaret Bölgeleri**

- 20 adet STB: 3.620 firma, 50.000 istihdam

→ **Teknoloji Geliştirme Bölgeleri**

- 37 adet TGB: 1.178 firma, 11.195 istihdam

→ **Organize Sanayi Bölgeleri**

- 120 adet OSB: 37.000 firma, 820.000 istihdam

Türkiye'nin OSB tecrübesine yakından bakmakta fayda var

- İlk OSB 1962'de Bursa'da kuruluyor
 - Sanayi politikasından ziyade, kentleşme politikası aracı
- Türkiye'de özel sektörün rolü arttıkça, OSB'ler sanayi politikasının parçası haline geliyor
 - Odalar OSB'lerin kurulmasında öncü rolde
- Bugün, 258 adet OSB tüzel kişilik kazanmıştır.
 - 120 adedi tamamen faal konumdadır
- OSB'lerin işleyişini düzenleyen 4562 sayılı Kanun 2000'de çıkarılmıştır.
 - 40 yıllık bir öğrenme süreci. 2009'da Kanun ve yönetmelikte tadilat yapıldı; öğrenme devam ediyor..
 - Zaman içinde OSB'lere ruhsat ve izin verme yetkileri de verildi

OSB'lerin yönetiřimi

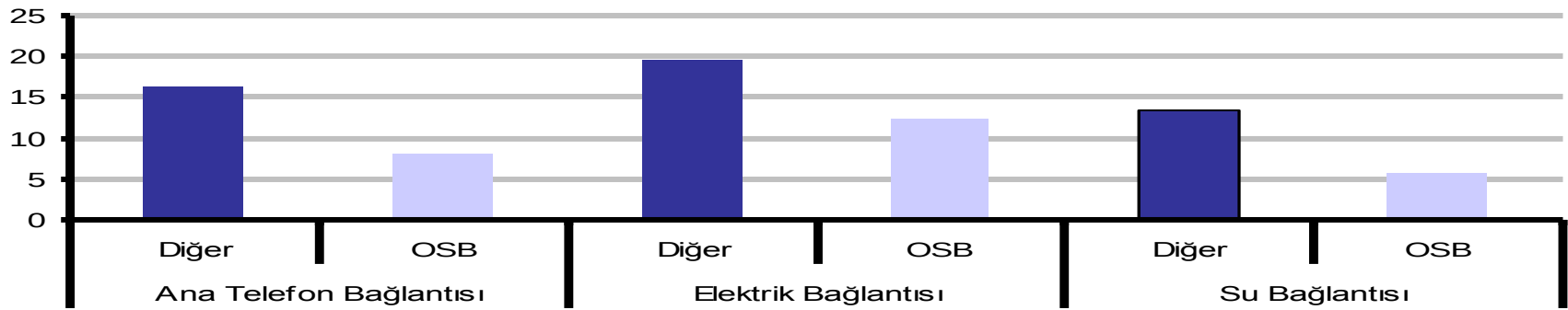
- Düzenleme ve denetleme Sanayi ve Ticaret Bakanlığı tarafından yapılıyor
 - STB, OSB'lerin altyapısı için düşük faizli kredi imkanı sunuyor
- Bir OSB'nin yönetim yapısı: kamu-özel ortaklığı (PPP)
 - Tamamen yerel paydařlardan oluřan "Müteřebbis Heyet"
 - Çođu yerde Vali başkanlık ediyor
 - Özel sektörün katılımı odalar öncülüğünden sağlanıyor
 - Bölgede fabrikaların sayısı arttıkça, yatırımcılar da katılıyor
 - Odalar yatırım promosyonu için aktif rol üstleniyor
 - OSB Bölge Müdürlüğü, bir Belediye'yle benzer yetkilere sahip; teknokratik yapı
- OSB'ler kar amacı gütmeyen özel hukuk tüzel kişiliği statüsünde. Edilen karlar, OSB için yeniden yatırıma dönüşmesi zorunlu.

OSB'ler yerel ortamda yatırım ortamını nasıl iyileştiriyor?

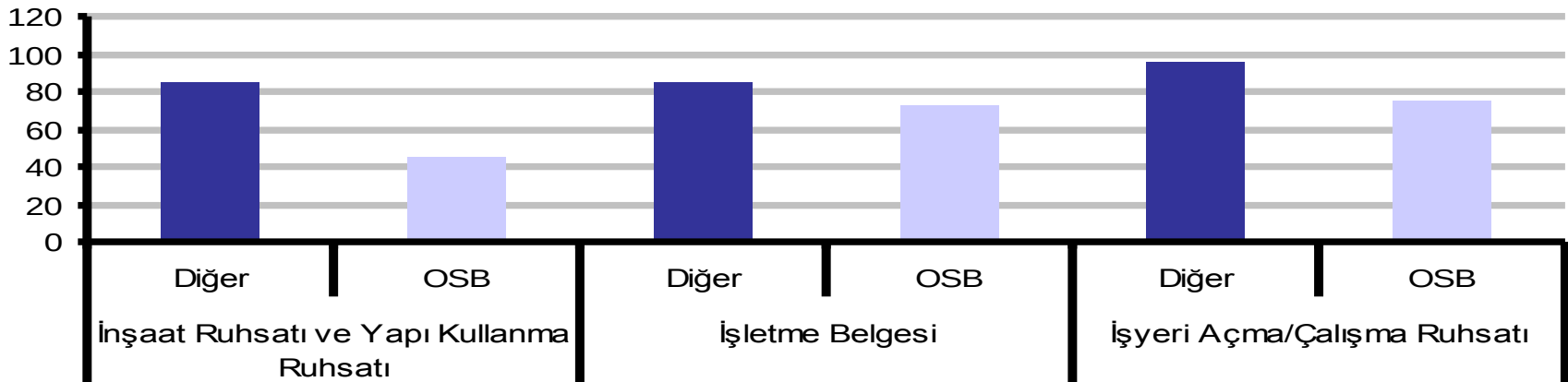
- Yüksek nitelikli sanayi arsasına erişim
 - Kalkınmada öncelikli yerlerde bedelsiz arsa tahsis
- Tek-durak-ofis özellikleri
 - OSB Bölge Müdürlüğü, ruhsat ve izinleri verebiliyor
- Yüksek nitelikli ve ucuz altyapı hizmetleri
 - Elektrik, su, arıtma, ulaşım, haberleşme vb.
- Çevre standartlarına etkin uyum
 - Çevre etki değerlendirmesinde, ihtisas OSB'lerine avantaj
- Kümelenmeleri geliştirici hizmetler
 - Mesleki eğitim, lojistik, iş geliştirme hizmetleri, teknoparklar

Türkiye’de OSB’lerin performansı

Altyapı Bağlantı Süresi (gün): OSB ve OSB dışındaki işletmeler

İzin ve Ruhsat Alma Süreleri (gün): OSB ve OSB dışındaki işletmeler

Ankara Birinci Organize Sanayi Bölgesi

- Toplam alan: 9000 hektar
- Sanayi tesisi sayısı: 323
- İstihdam: 25.000
- Toplam yatırım: USD 2,6 milyar

BURSA CHAMBER OF INDUSTRY ORGANIZED INDUSTRIAL ZONE

KOCAELİ-GEBZE ORGANIZED INDUSTRIAL ZONE

MANİSA ORGANIZED INDUSTRIAL ZONE

612s in Turkey

ESKİŞEHİR ORGANIZED INDUSTRIAL ZONE

İZMİR ATATÜRK ORGANIZED INDUSTRIAL ZONE

ADANA HACI SABANCI ORGANIZED INDUSTRIAL ZONE

ADANA HACI SABANCI ORGANIZED INDUSTRIAL ZONE WASTE WATER TREATMENT PLANT

KAYSERİ ORGANIZED INDUSTRIAL ZONE

SAMSUN MERKEZ ORGANIZED INDUSTRIAL ZONE

İSKENDERUN ORGANIZED INDUSTRIAL ZONE

Sonuçlar

- OSB'ler bölgesel sanayi gelişimi için oldukça etkili araçlar
- Ancak, OSB'lerin genel bir sanayi stratejisinin parçası olması gerektiği de unutulmamalı
 - Tek başına OSB'leri kurmak, sanayileşmeye getirmez
 - İnsan kaynağı, teknoloji, OSB dışı altyapı kalitesi, finansmana erişim
- Türkiye'deki kamu-özel ortaklığı deneyimi OSB ile sınırlı değil
 - Gümrük Kapıları modernizasyonu (TOBB GTİ)

Kazakistan için ne yapabiliriz?

- Kurulacak bir OSB yoluyla Türkiye'den ve diğer ülkelerden yatırımcı çekilmesi
 - İnşaat malzemeleri sektöründe potansiyel görünüyor
 - Tarıma dayalı gıda sanayinin gelişimi kritik
 - Sanayi yapısını çeşitlendirmek için çalışmalar yapılması
 - KOBİ'lerin kapasitesinin geliştirilmesi için programlar
 - Sınır ve gümrük kapısı modernizasyonu tecrübesi aktarılabilir
 - Özel sektörün gelişimi için Oda geliştirme programları uygulanabilir
- Çalışmaların ve işbirliğinin çerçevesini belirlemek için hemen harekete geçebiliriz